

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: Tvořivá škola, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.4.00/21.3505

Příjemce: Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk, Sportovní 300, 789 63 Ruda nad Moravou

Metodický list

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti (I/2)

Sada: 1 Číslo: EU-OPVK-ČIG-1ST-32 Předmět: Český jazyk a literatura, 5. r.

Název materiálu: Karel Čapek: Jak se zakládají zahrádky**Autor materiálu:** Mgr. Drahomíra Hošková**Ověření materiálu ve výuce:**

Datum ověření: 17. května 2012 Třída: V.B Ověřující učitel: Mgr. Drahomíra Hošková

Anotace materiálu: Pracovní list – žáci pracují s úryvkem z knihy Zahradníkův rok - význam slov a slovních spojení, nahrazování vhodnými výrazy, informace o autorovi knihy.**Podrobný metodický popis možností použití materiálu:**

- Žáci si pozorně přečtou úryvek z knížky Karla Čapka Zahradníkův rok, žáci s IVP mohou přečíst text společně, příp. s dopomocí učitele.
- Společně zopakujeme, co ve větě vyjadřují slovesa, uvedeme příklady, společně vyhledáme některá slovesa v textu, zjistíme, která mají stejný nebo podobný význam, doplníme další. Samostatná práce - úkol č.1 PL.
- Jsou v textu méně známá slova? Vyhledej a zjisti, co znamenají – úkol č. 2, 4, 5.
- Najdi v textu slovní spojení „hrouží se do bahna“, vysvětli, co znamená a nahraď jinými slovy – úkol č. 3.
- Zjisti, kdo to byl Karel Čapek (informace žáci získávají z čítanky, encyklopedie, na webu apod.) a dále s nimi pracují – úkoly 6 – 10.

PL je možno využít pro práci s celou třídou (žáci samostatně vyhledávají informace, společně průběžně kontrolujeme a doplňujeme např. do textu na interaktivní tabuli, odkrýváme řešení atd.), žáci mohou pracovat s PL samostatně, ve dvojicích nebo ve skupinách (kontrolujeme a hodnotíme na závěr celý PL), popř. využijeme PL k sebehodnocení jednotlivých žáků nebo k jejich hodnocení.

Seznam literatury a pramenů:

JANÁČKOVÁ, Zita. *Čítanka pro 5. ročník ZŠ*. 1. vydání. Brno: Nová škola, 2004, ISBN 80-7289-060-3.

Karel Čapek: Jak se zakládají zahrádky

Člověk by si myslel, že kropení zahrádky je zcela jednoduchá věc, zvláště, má-li na to hadici. Záhy se ukáže, že hadice je neobyčejně úskočný a nebezpečný tvor, pokud není zdomestikována; svíjí se, skáče, vymršťuje se, dělá pod sebe spoustu vody a s rozkoší se hrouží do bahna, jež si takto vytvořila. Načež se vrhne na člověka, jenž hodlá kropit, a ovine se mu kolem nohou; je nutno na ni šlápnout, a tu se vzepne a otočí se člověku kolem pasu a krku; zatímco s ní postižený zápasí jako s krajtou, obrátí ta obluda mosaznou hubičku vzhůru a chrlí mocný proud vody do oken na čerstvě pověšené záclony.

Je nutno chopit ji energicky za hlavu a natáhnout ji co nejvíc možno; bestie zuří bolestí a začne rozstříkovat vodu nikoliv z hubičky, nýbrž z hydrantu a kdesi uprostřed těla. Je třeba napoprvé tří lidí, aby ji jaktakž zkontrolovali; všichni pak opouštějí místo zápasu pomazáni blátem až po uši a bohatě z kropení vodou. Pokud se zahrádky týče, změnila se místy v mazlavé kaluže, zatímco na jiných místech žíznivě rozpukává.

Činíte-li toto denně, začne po čtrnácti dnech místo trávy vyrážet plevel. Je jedním z tajemství přírody, proč z nejlepšího travního semínka roste nejbujnější a nejjezátější bejlí; snad by se mělo zasívat semínko plevelu, aby z něho vypučel pěkný trávník. Po třech nedělích je trávník hustě zarostlý bodlácím a jinou neřestí plazivou nebo na loket zakořeněnou do země; chceš-li to vyrvat ze země, přetrhne se to hned u kořínku nebo to vezme s sebou celou hroudu hlíny. Je to tak: čím horší neřád, tím víc se má k světu.

(Zahradníkův rok)

Karel Čapek

(1890 – 1938)

Karel Čapek je jedním z nejznámějších českých spisovatelů. Psal romány, povídky a divadelní hry pro dospělé. Pro děti napsal:

- *Devatero pohádek a ještě jedna od Josefa Čapka jako přívazek* – jsou to pohádky z různých zaměstnání. Karel Čapek dětem sděluje určité principy lidského chování (např. listovní tajemství).
- *Dášeňka čili život štěněte* – napsal a fotografoval s bratrem Josefem Čapkem. Je to vyprávění o narození a růstu štěňátka – foxteriéra Dášeňky. Karel Čapek vypráví tomuto pejskovi psí pohádky. Knihu autor doplnil i vlastními ilustracemi.
- *Měl jsem psa a kočku*
- *Pudlenka* – o kočkách a o Čapkově kočce Pudlence zvlášť.

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Karel-capek.jpg>

Jméno a příjmení: _____ Třída: _____

Karel Čapek: Jak se zakládají zahrádky
Pracovní list

1) Karel Čapek uměl velmi dobře využívat českého jazyka a jeho zvláštností.
Vyhledej v úryvku slovesa, kterými popsal, co všechno dělá hadice při kropení.

2) Co znamená slovo *ZDOMESTIKOVÁNA*. Vyhledej význam slova.

3) Nahrad' ve větě slovní spojení „*hrouží se do bahna*“.

4) Co je to *BEJLÍ*?

5) Jak dlouhý je *LOKET*?

6) Kolika let se dožil spisovatel Karel Čapek?

7) Kolik let by mu bylo letos?

8) Jak se jmenují nejznámější knížky Karla Čapka pro děti?

9) Zjisti, čím je zvláštní knížka *Dášenska čili život štěněte*.

10) Knižky Karla Čapka ilustroval i jeho bratr. Jak se jmenoval?

Karel Čapek: Jak se zakládají zahrádky

Řešení

1) Karel Čapek uměl velmi dobře využívat českého jazyka a jeho zvláštností. Vyhledej v úryvku slovesa, kterými popsal, co všechno dělá hadice při kropení.

Svíjí se, skáče, vymršťuje se, dělá pod sebe spoustu vody, s rozkoší se hrouží do bahna, vzepne se, otočí se člověku kolem pasu, nohou, krku, obrátí se vzhůru, chrlí mocný proud vody.

2) Co znamená slovo *ZDOMESTIKOVANÁ*. Vyhledej význam slova.

Ochočená, zdomácnělá

3) Nahrad' ve větě slovní spojení „*hrouží se do bahna*“.

Padá, noří se do bahna...

4) Co je to *BEJLÍ*? **bylina**

5) Jak dlouhý je *LOKET*? **a) pražský = 59,3 cm**

b) vídeňský = 77,8 cm

c) moravský = 78,9 cm

6) Kolika let se dožil spisovatel Karel Čapek? **48 let**

7) Kolik let by mu bylo letos? **122 let**

8) Jak se jmenují nejznámější knížky Karla Čapka pro děti?

Např. Devatero pohádek, Dášeňka čili život štěněte ...

9) Zjisti, čím je zvláštní knížka Dášeňka čili život štěněte.

Vyprávění je doplněno vlastními ilustracemi Karla Čapka a fotografiemi.

10) Knižky Karla Čapka ilustroval i jeho bratr. Jak se jmenoval?

Josef Čapek